

Η ΚΡΙΣΙΣ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ ΦΡΑΓΚΟΥ

Του κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΛΟΥΚΟΠΟΥΛΟΥ

Είς προηγούμενον άρθρον μου είχαν επισημάνει, ἐπ' ευκαιρίᾳ ἀναλύσεως τρεχουσῶν ἐξελίξεων εἰς τὸ διεθνὲς νομισματικὸν σύστημα, ὅτι ἡ ἰσοτιμία «φράγκου-μάρκου» ἐνδέχεται νὰ καταστῇ ἀντικείμενον ἐξελίξεων, λίαν προσεχῶς. Δὲν ἐπρόκειτο περὶ προφητείας. Ὅσοι εὐρίσκονται εἰς ἐπαφὴν μὲ τὴν ἐσωτερικὴν γνώμην εἰς τὰ μεγάλα συναλλαγματικὰ καὶ χρηματοδοτικὰ κέντρα τοῦ Δυτικοῦ κόσμου καὶ ὅσοι παρακολουθοῦν συστηματικῶς τὰς ἐξελίξεις τῆς διεθνοῦς οἰκονομίας, θὰ ἠδύνατο σχετικῶς εὐκόλως νὰ προβοῦν εἰς τὴν πρόγνωσιν ταύτην. Ἄλλωστε, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Thornton, γνωρίζομεν ὅτι αἱ πραγματικαὶ ἐξελίξεις εἰς τὴν οἰκονομίαν, ἔχουν νομισματικὰς ἐπιπτώσεις καὶ αἱ νομισματικαὶ ἐξελίξεις ἐπηρεάζουν τὰ πραγματικὰ μεγέθη τῆς οἰκονομίας. Ἡ σημασία τῆς παρατήρησεως ταύτης θὰ γίνῃ νοητὴ ἀπὸ τὰ ἐπακόλουθα.

Αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἦτο δυνατόν νὰ προβλεφθῇ τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον, ἦτο ὅτι ὁ ἰδιότυπος πατριωτισμὸς τῆς γαλλικῆς ἀστικῆς τάξεως, δὲν θὰ ἀνέμενεν οὔτε καὶ τὸ πέρασ τῶν ἐρσιῶν τῆς πεντηκονταετηρίδος τοῦ τέλους τοῦ πρώτου Παγκοσμίου πολέμου, διὰ τὴν δώσῃ καταπληκτικὰ δείγματα δυσπιστίας πρὸς τὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν τῆς κυβερνήσεως (καὶ ἐμμέσως εἰς τὸ οἰκονομικὸν μέλλον τοῦ τόπου καὶ τοῦ νομισματὸς του), τὴν ὁποίαν ἔφερον εἰς τὴν ἀρχὴν μὲ συντριπτικὴν πλειοψηφίαν. Ἀπὸ τὴν ἐπομένῃ τῶν ἐρσιῶν τῆς 11ης Νοεμβρίου 1968, οἱ Γάλλοι κάτοχοι κεφαλαίων ἤρχισαν νὰ συνωστίζονται εἰς τὰ συνοριακὰ φυλάκια τῆς Γενεύης καὶ Βασιλείας, διὰ τὴν ἐξαγωγὴν τῶν κεφαλαίων των (αὐτοῦσιον χαρτονόμισμα μέσα σὲ βαλίτσες), τιμαλφῶν, πινάκων ζωγραφικῆς κ.ο.κ., πρὸς τὴν Ἑλβετίαν, ὅπου, κατὰ τὰ τελευταῖα πενήκοντα ἔτη νομισματικῆς καὶ πολιτικῆς ἀσταθείας εἰς τὴν Γαλλίαν, κατὰ κανόνα φυγαδεύουν τὸν πλοῦτον των. Οἱ ἔχοντες ὅμως περισσοτέραν γνῶσιν τῆς καταστάσεως τραπεζίται, βιομήχανοι καὶ ἐπιχειρηματίαι, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι τῶν ἐλευθέρων ἐπαγγελμάτων, ἐφυγάδευσαν εἰς Γερμανία τὰ κεφάλαιά των ἢ τὰ πρόσφατα τραπεζικὰ δάνεια, τὰ ὁποῖα προωρίζοντο διὰ βιομηχανικὰς ἢ ἄλλας ἐπενδύσεις ἐντὸς τῆς Γαλλίας, ἀκριβῶς λόγῳ τῆς ἀπλῶς φημολογουμένης υπερτιμῆσεως τοῦ γερμανικοῦ μάρκου, ὑπολογίζοντες οὕτως εἰς εὐκόλον καὶ ταχὺ κέρδος εἴτε ἐκ τῆς υπερτιμῆσεως τοῦ φράγκου, εἴτε ἐκ συνδυασμοῦ ἀμφοτέρων.

Εἰς τὸ ρεῦμα αὐτὸ τῆς εισροῆς φράγκων (τὰ ὁποῖα αἱ ξένοι Τράπεζαι ἐπώλουν ἀμέσως εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Γαλλίας, τῆς ὁποίας ἀποτελοῦν ὑποχρέω-

σιν, Ξναντι συναλλάγματος) προσετέθησαν άρκεται έκατοντάδες έκατομμυρίων δολ-
 λαρίων «θερμού· χρήματος», κυρίως έκ της χρηματγοράς του Λονδίνου, ήτοι
 εύρω· δολλαρίων και μετατρεψίμων λιρών. Ούτως, ή χρηματγορά της Φρανκφούρ-
 της κατεκλύσθη από τδ ισόποσον δύο δισεκατομμυρίων δολλαρίων ξένων νομισμά-
 των, με συνέπειαν τήν πτώσιν τής τιμής των ξένων νομισμάτων και τήν άνοδον
 του γερμανικού μάρκου. Είς τδ σημείον τούτο παραβλέπω σωρείαν τεχνικών προ-
 βλημάτων των άγορών συναλλαγμάτων, τα όποια είναι άγνωστα εις τδν "Ελληνα
 άναγνώστην, άκριβώς λόγω τής άνυπαρξίας έν "Ελλάδι τοιούτων έλευθέρων άγο-
 ρών. (Επισκόπησιν των τεχνικών τούτων προβλημάτων θά εύρη ό ένδιαφερόμενος
 άναγνώστης εις τδ άξιολογώτατον βιβλίον του F. Hirsch : Money International
 1967). Περιορίζομαι μόνον εις τδ να μνημονεύσω ότι τδ «θερμόν· χρήμα», τδ
 μετακινούμενον από τήν μίαν χρηματγοράν εις τήν άλλην, είναι κυρίως συνέπεια
 και προΐδν τής «έξωτερικής» μετατρεψιμότητος των νομισμάτων, ή όποια καθιε-
 ρώθη τδ 1957, τής ύπάρξεως περίπου είκοσι και πλέον δισεκατομμυρίων εύρω·
 δολλαρίων, τροφοδοτουμένων εις τδ παρελθόν από τδ άμερικανικόν έλλειμμα του
 ίσοζυγίου πληρωμών, των μετατρεψίμων στερλινών, αί όποιαί έδημιουργήθησαν
 από τδ συνεχές έλλειμμα του ίσοζυγίου πληρωμών τής "Αγγλίας. Φυσικά, τμήμα
 μόνον των τεραστίων αυτών ποσών μετακινείται κερδοσκοπικώς.

Τδ πρόβλημα του γαλλικού φράγκου

Τδ πρόβλημα του γαλλικού φράγκου είναι εις τήν ουσίαν του τδ πρόβλημα
 τής Γαλλίας και συνίσταται εις τά έξής :

"Ηδη από των ταραχών του Μαΐου - "Ιουνίου, όπότε άκόμη τά συναλλαγμα-
 τικά άποθέματα τής Γαλλίας υπερέβαιναν τά έξ δισεκατομμύρια δολλάρια κυρίως
 εις χρυσόν, έξεφράζοντο άμφιβολίαί από τούς μελετητάς τής οικονομικής κατα-
 στάσεως, επί του κατά πόσον ή γαλλική οικονομία και ίδίως ή βιομηχανία, θά
 ήδύνατο ν' άντεπεξέβλη εις τδν άνταγωνισμόν τής γερμανικής κυρίως βιομηχανίας
 μετά τήν έξάλειψιν των τελευταίων τελωνειακών δασμών τήν 1ην "Ιουλίου 1968,
 δηλαδή τήν ολοκλήρωσιν τής τελωνειακής ένώσεως τής Ε.Ο.Κ.

Τά γεγονότα του Μαΐου - "Ιουνίου, ήτοι ή πλήρης σχεδόν έξάρθρωσις και
 φυσική άναστολή τής παραγωγής επί δύο μήνας και αί έπακολουθήσασαι σημα-
 ντικαί αύξήσεις ήμερομισθίων, αί όποιαί κατέστησαν άναγκαίαι διά τήν άντιμετώ-
 πισιν τής κοινωνικής άναταραχής, έδημιούργησαν συνθήκας έντόνου πληθωρισμού
 κόστους, ό όποίος έτροφοδοτείτο με σημαντικήν αύξησιν τής έγχωρίου ζήτησεως,
 προκλουμένης κυρίως από τδ τερύστιον έλλειμμα τής δημοσιονομικής διαχειρί-
 σεως, τρεχούσης και προβλεπομένης. Τδ δίλημμα διά τήν νέαν γαλλικήν κυβέρνη-
 σιν, ήτο σαφές : "Η άντιπληθωριστική πολιτική προς άποκατάστασιν τής νομι-
 σματικής σταθερότητος, με μείωσιν τής παραγωγής, των εισοδημάτων και τής
 άπασχολήσεως. "Η έπεκτατική πολιτική αύξήσεως τής παραγωγής και τής παρα-
 γωγικότητος, ώστε εις εύλογον χρονικόν διάστημα ν' άπορροφηθί ή αύξησις των
 τιμών και ήμερομισθίων. Πλήν όμως τδ γενικόν πολιτικόν ήθος τής Γαλλίας τής
 Πέμπτης Δημοκρατίας, τδ ύψος των συναλλαγματικών άποθεμάτων, αλλά και

αί υποδείξεις διεθνών οργανισμών (ὕπὸ τοῦ Ὁργανισμοῦ Οἰκονομικῆς Συνεργασίας καὶ Ἀναπτύξεως), ἐδημιούργησαν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι μὲ ὀλίγην καλὴν τύχην ἢ Γαλλία θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιτύχῃ ἐκεῖ ὅπου ἀπέτυχεν ἢ πολιτικὴ τοῦ Μῶντλιγκ εἰς τὴν Ἀγγλίαν (1963 - 64). Ἐπελέγη, ὅθεν, ἐκ προθέσεως ἐπεκτατικὴ πολιτικὴ καὶ τεραστία (ἀλλὰ μὴ—ἄρθρολογικὴ λόγῳ τῶν θεσμικῶν καὶ διοικητικῶν πλαισίων τῆς πιστωτικῆς πολιτικῆς) αὐξησις τῶν τραπεζικῶν χορηγήσεων εἰς ἐπιτόκια, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχοντα μὲ τὰς συνθήκας τῆς ἀγορᾶς. Οὕτως, ἐντὸς τριῶν περίπου μηνῶν ἡ νομισματικὴ ρευστότης τῆς οἰκονομίας ἠδύνηθη τεραστίως. Ἡ πολιτικὴ αὕτη, θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιτύχῃ ἐὰν οἱ Γάλλοι εἶχον ἐμπιστοσύνην εἰς τὸ μέλλον τῆς διομηχανίας των, εἰς τὰ πλαίσια τοῦ ἐνδοκοινοτικοῦ ἀνταγωνισμοῦ καὶ ἠδύνατο νὰ ἐπιδείξουν πειθαρχίαν καὶ πολιτικὴν ἀγωγὴν, ἀντίστοιχον πρὸς τὴν ἀπαντωμένην εἰς τὴν ἄλλην ὄχθην τοῦ Ρήνου ἢ τῆς Μάγχης. Δυστυχῶς τὰ γεγονότα μᾶς ὑπενθύμισαν διὰ μίαν ἀκόμη φοράν, ὅτι αἱ προϋποθέσεις αὐτὰ οὐδέποτε συνέτρεξαν καὶ παρὰ τὸ ἠδύνημένον (φαινομενικῶς) διεθνὲς γόητρον τῆς Γαλλίας, χάρις εἰς ἀρνητικὰς κυρίως διπλωματικὰς πρωτοβουλίας, αἱ ὑποδόκουσαι πολιτικά, οἰκονομικά, ψυχολογικά καὶ ἠθικά πραγματικότητες, ἦσαν τελείως διαφορετικά: ἡ Γαλλία δὲν εἶχε τὰ μέσα, τοὺς πόρους (ὕλικούς καὶ μὴ) διὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὰς πολιτικὰς, διπλωματικὰς, ἀμυντικὰς καὶ οἰκονομικὰς ἐπιδιώξεις τῆς. Ἀκόμη καὶ ἡ ἡγεσία τῆς εἰς τὴν Κοινὴν Ἀγοράν, τίθεται ἐν ἀμφιβολίῳ διὰ τὸ μέλλον.

Ὅταν ἐξέσπασεν ἡ κρίσις ἐμπιστοσύνης πρὸς τὸ φράγκον, ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Γαλλίας, εἰς δηλώσεις του εἰς τὴν τηλεόρασιν, ἐμέμφθη ἀποκλειστικῶς τὸ μάρκον καὶ τὸ διεθνὲς νομισματικὸν σύστημα. Ὁ χειρισμὸς οὗτος πιθανὸν νὰ ἦτο διπλωματικῶς ὀρθὸς τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἐν ὄψει τῆς συναντήσεως τῆς Βόννης. Πλὴν ὅμως οὐδένα ἐπίσπεσε. Διότι ἄφησε ἀνεξήγητον τὴν μαζικὴν φυγὴν τῶν Γάλλων ἀπὸ τὸ φράγκον. Ἐξ ἀντιθέτου, ἡ δὴλῶσις τοῦ στρατηγοῦ—προέδρου, μετὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς μάχης τῆς Βόννης, ρίπτει σχεδὸν ὅλον τὸ βάρος τῆς εὐθύνης εἰς τὴν χώραν του. Ἄλλ' οὐσιαστικώτερα, ἡ Γαλλία ἦτο τελείως ἀσυνεπὴς εἰς τὴν οἰκονομικὴν τῆς πολιτικὴν τῶν τελευταίων μηνῶν, μὲ τὰ μαθήματα τὰ ὅποια προσεπάθει νὰ δώσῃ εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Ἀγγλίαν κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ χρυσοῦ καὶ τῆς στερλίνας. Λογικὴ συνέπεια τῆς θέσεως «Ντὲ· Γκὼλ· Ρυέφ», μετὰ τὴν ἀπώλειαν τεραστίων συνκλασματικῶν ἀποθεμάτων κατὰ τὴν κρίσιν Μαΐου· Ἰου. νίου, θὰ ἦτο ἡ συστολὴ τῆς ἐσωτερικῆς κυκλοφορίας (ὡς θὰ συνέβαινεν εἰς τὴν περίπτωσιν «χρυσοῦ - κανόνος» τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ ὁποίου διεκήρυτταν) καὶ ὄχι ἐπεκτατικὴ πολιτικὴ. Ἦδη, μετὰ τὴν διαβεβαίωσιν, ὅτι δὲν θὰ ὑποτιμηθῆ τὸ φράγκον καὶ παρὰ τὴν τεραστίαν βοήθειαν ἐκ μέρους τῶν μελῶν τῆς Ὀμάδος τῶν Δέκα (κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν γαλλικὴν στάσιν κατὰ τὴν κρίσιν τῆς στερλίνας τὸν Νοέμβριον τοῦ 1967 καὶ τοῦ χρυσοῦ κατὰ τὸν Μάρτιον 1968), ἀπαιτεῖται ἔντονος νομισματικὴ καὶ δημοσιονομικὴ περισυλλογὴ, δηλαδὴ σαφῆς ἀντιπληθωριστικὴ πολιτικὴ, ἡ ὅποια προϋποθέτει ψυχολογικὴν στάσιν καὶ κοινωνικὴν νομισματικῆς σταθερότητος εἰς τὸν γαλλικὸν λαόν. Πολιτικὴν νομισματικῆς σταθερότητος ἀπεπειράθη ὁ Ζισκάρ ντ' Ἐσταῖν κατὰ τὴν περίοδον 1964 - 65, ἡ ὅποια ὅμως ἐγκατελείφθη. Εἶναι μᾶλλον ἀπίθανον ἂν ἡ Γαλλία θὰ δυνηθῆ νὰ ἐξέλθῃ

ἀπὸ τὴν παροῦσαν κρίσιμον οἰκονομικὴν κατάστασιν, χρησιμοποιοῦσα τὸ «ἀγγλικὸν ἴσασμα». Ὅποτε ἀναποφεύκτως, ἐὰν δὲν κατορθώσῃ νὰ διεθνοποιήσῃ τὸ πρόβλημά της καὶ νὰ προκαλέσῃ ἀναθεώρησιν τοῦ διεθνoῦς νομισματικοῦ συστήματος, θ' ἀναγκασθῇ νὰ προβῇ εἰς σημαντικὴν ὑποτίμησιν, ἢ ὅποια θὰ παρασύρῃ πολλὰ νομίσματα μὴδὲ τοῦ δολλαρίου ἐξαιρουμένου. Αἱ κρίσεις τοῦ διεθνoῦς νομισματικοῦ συστήματος δὲν ἐτελείωσαν.

Ἡ εὐρωστία τοῦ μάρκου

Ἐλέχθη κατ' ἐπανάληψιν διαρκούσης τῆς προσφάτου οἰκονομικῆς κρίσεως ὅτι ἡ εὐθὺνη τῆς Γερμανίας εἶναι τεραστία διότι τὸ μάρκον, τοῦ ὁποῖου ἡ ἰσοτιμία εἶχεν ὠρισθῆ τὸ 1949, ὁπότε ἡ Γερμανία, ἔκειτο ἀκόμη εἰς ἐρείπια, δὲν ἀνταποκρίνεται πλέον εἰς τὴν πραγματικὴν του ἀξίαν καὶ ὅτι θὰ πρέπει νὰ «υπερτιμηθῇ». Αὐτὴ θὰ ἦτο ὅμως ἡ λύσις «εὐκολίας», ἢ ὅποια συνέφερε τὴν Γαλλίαν, Ἀγγλίαν καὶ τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας ἀκριβῶς διότι, κατὰ τὴν ἄλλην ὄψιν τοῦ νομίσματος συνεπεῖα τοῦ μακροχρονίου πληθωρισμοῦ εἰς τὰς τρεῖς αὐτάς (καὶ πολλὰς ἄλλας) χώρας, τὰ νομίσματά των ἔχουν ἀνάγκην ὑποτιμήσεως. Αὐτὸς δὲ εἶναι ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ἦσκησαν πίεσιν, μέχρις ἀπροκαλύπτου πολιτικοῦ ἐκθιασμοῦ, εἰς τὴν σύσκεψιν τῆς Βόννης, ὅπως ἐπιτύχουν τὴν υπερτίμησιν τοῦ μάρκου. Παρὰ τὴν μέχρι τοῦδε τεραστίαν προσφορὰν τῆς Γερμανίας εἰς τὴν διεθνή νομισματικὴν συνεργασίαν, ἐπεδίωκαν διὰ τῆς υπερτιμήσεως τοῦ μάρκου ὅπως ἡ Γερμανία, ὡς ἄλλος Hagen τῆς Τριλογίας τοῦ Wagner, ρίψῃ διὰ τῆς υποτιμήσεως τὸν χρυσὸν της εἰς τὸν Ρῆνον διὰ νὰ σωθῇ τὸ γόητρον τῆς Γαλλίας, ἢ ἀγγλικὴ Ἑργατικὴ κυβέρνησις ἀπὸ τὰ δεινά της καὶ αἱ Η.Π.Α. ἀπὸ τὴν ἀπώλειαν χρυσοῦ!

Ἡ εὐρωστία τοῦ μάρκου ὀφείλεται γενικῶς εἰς τοὺς λόγους, οἱ ὁποῖοι προεκάλεσαν τὴν μεταπολεμικὴν οἰκονομικὴν ἀνόρθωσιν τῆς χώρας. Ἡ τεραστία συσώρευσις συναλλαγματικῶν ἀποθεμάτων καὶ σταθερῶν πλεονασμάτων εἰς τὸ ἐμπορικὸν ἰσοζύγιον (τὰ ὅποια μετριάζονται σημαντικῶς μὲ τὴν μόνιμον ἔλλειμματικότητα τῶν ἀδήλων συναλλαγῶν), τεχνικῶς δύναται ν' ἀποδοθῇ (ἐὰν περιορισθῶμεν εἰς τὰ τελευταῖα 2·3 ἔτη), εἰς τὴν ἐπιβολὴν τοῦ νέου συστήματος φορολογίας ἐπὶ τῆς προστιθεμένης ἀξίας (T.V.A.), ἢ ὅποια ἐπιβαρύνει τὰς εἰσγωγὰς, ἐνῶ ἐπιδοτεῖ τὰς ἐξαγωγὰς καὶ καταλήγει εἰς δημοσιονομικὴν ὑποτίμησιν τοῦ μάρκου εἰς τὰς ἐμπορικὰς συναλλαγὰς, ἰδίᾳ μὲ χώρας (ὡς αἱ Η.Π.Α.) ὅπου δὲν ἰσχύει τὸ σύστημα τοῦτο. Σημειωτέον ὅτι ἔρευνα εἰς Η.Π.Α., κατέδειξαν ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο καταλήγει εἰς ἐπιδοτήσιν πολλῶν προϊόντων τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς καὶ δὲν ἀποκλείεται ἡ ἐπιβολὴ ἀντισταθμιστικῶν φόρων, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῆς ΓΚΑΤΤ.

Ἄλλ' ἡ μακροχρονιωτέρα καὶ πλέον σταθερὰ αἰτία τῆς πλεονεκτικῆς θέσεως τῆς Γερμανίας εἰς τὸ ἐξωτερικὸν της ἐμπόριον — ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀπείρως ἀνωτέραν παραγωγικότητα τῆς οἰκονομίας, τὸ ὑψηλὸν ποσοστὸν βιομηχανικῶν ἐπενδύσεων, τὸν ἐξωστρεφεῖ προσανατολισμὸν τῆς μεγεθύνσεως — εἶναι κάποια λησμονημένη ἀπὸ πολλοὺς οἰκονομικὴ ἀρετὴ: ἦτοι ἡ σχετικὴ σταθερότης τῶν τιμῶν, ἢ ὅποια ἀποτελεῖ κοινωνικὸν ἰδεῶδες κατωχυρωμένον μάλιστα καὶ συνταγματικῶς. Ἐνῶ

δηλαδή εις τὰς ἄλλας μεγάλας βιομηχανικὰς χώρας αἱ τιμαί, ὑπὸ τὴν νοσοτροπίαν πολιτικῆς «εὐκολίας» ἢ ἀνεπαρκείας τῆς ἀσκουμένης οἰκονομικῆς πολιτικῆς, αὐξάνουν κατὰ μέσον ὄρον κατὰ 4·5% ἐτησίως, εἰς τὴν Γερμανίαν ἢ ἀντίστοιχος αὐξήσις περιορίζεται χάρις εἰς τὴν ἀσκουμένην νομισματικὴν πολιτικὴν εἰς 2%·

Ἡ Γερμανία ἐπέτυχεν ἐκεῖ ὅπου αἱ ἄλλαι δημοσιεῖς οἰκονομίαι ἀποτυγχάνουν συστηματικῶς, ἤτοι κατῴρθωσε ὑπὸ συνθήκας πλήρους ἀπασχολήσεως, ν' ἀποφύγη ἀποτόμους διακυμάνσεις εἰς τὴν παραγωγὴν καὶ τὰς ἐπενδύσεις καὶ ἐπὶ πλέον νὰ συγκρατήσῃ τὸν πληθωρισμὸν τῆς εἰς ἐπίπεδα αἰσθητῶς κατώτερα τῶν ὑπολοίπων χωρῶν, γεγονός τὸ ὁποῖον τῆς δίδει συνεχῶς ἀνταγωνιστικὰ πλεονεκτήματα (πλέον τῶν ὀφειλομένων εἰς ἐπιχειρηματικὰς, τεχνικὰς καὶ ἄλλας ἱκανότητας) εἰς τὰς ἐμπορικὰς τῆς συναλλαγὰς.

Τὸ γεγονός τοῦτο δὲν ἔχει τονισθῆ ἑπαρκῶς ἀπὸ τοὺς οἰκονομικοὺς σχολιαστάς, οἱ ὁποῖοι ἐπιδιώκουν κατὰ προτίμησιν τεχνικὰς ἐξηγήσεις τῶν βραχυχρονίων φαινομένων. Ὁ παγκόσμιος πληθωρισμὸς τῆς τελευταίας δεκαετίας εἶναι ἡ βασικὴ ἀφορμὴ δυσκολιῶν διὰ τὰς περισσοτέρας τῶν βιομηχανικῶν χωρῶν, διότι εἶναι πολὺ εὐκόλον νὰ υπερβῆ μία χώρα τὸν μέσον πληθωρισμὸν τῶν ἄλλων χωρῶν. Ἡ γερμανικὴ ἐπίτευξις ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου δὲν εἶναι μόνον ἀποτέλεσμα ἐπιτυχῶς νομισματικῆς πολιτικῆς, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἄλλων παραγόντων θεσμικοῦ χαρακτῆρος, βιομηχανικῆς ὀργανώσεως, πολιτικῆς ἡμερομισθίων, ἀλλὰ κυρίως «ἐθνικοῦ ἤθους», τὸ ὁποῖον φαίνεται ὅτι εἶναι τὸ καταλληλότερον διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων τῆς ἐποχῆς κατ' ἀντιδιαστολὴν ἀπὸ ὅ,τι συμβαίνει εἰς τὰς λοιπὰς βιομηχανικὰς χώρας τῆς Δύσεως.

Ἡ σύσκεψις τῆς Βόννης καὶ ἡ πολιτικὴ τῆς σημασίας

Δὲν προτιθέμεθα ἐνταῦθα ν' ἀσχοληθῶμεν μὲ τὸ χρονικὸν τῆς συσκέψεως τῶν διοικητῶν τῶν μεγάλων κεντρικῶν Τραπεζῶν τῆς Δύσεως εἰς τὴν Βασιλείαν, οὔτε μὲ τὴν περιγραφὴν τῶν γεγονότων τῆς τριημέρου διασκέψεως τῶν μελῶν τῆς Ὀμάδος τῶν Δέκα (ὕπουργῶν οἰκονομικῶν καὶ διοικητῶν τραπεζῶν) εἰς τὴν Βόννην. Δύο συγκεκριμένα θέματα θὰ μᾶς ἀπασχολήσουν ἐνταῦθα. Πρῶτον, ἡ ἔκφρασις καὶ ἰσορροπία τῶν δυνάμεων, ὡς ἐξεδηλώθησαν εἰς τὴν σύσκεψιν τῆς Βόννης. Δεύτερον, αἱ ἐνδεχόμεναι συνέπειαι ἐπὶ τοῦ διεθνοῦς νομισματικοῦ συστήματος.

Ἡ διάσκεψις τῆς Βόννης προεκάλεσε σαφῆ ἀντανάκλασιν τῶν πολιτικῶν δυνάμεων τῆς Δύσεως. Αἱ πρῶν τρεῖς δυνάμεις κατοχῆς τῆς Γερμανίας, ἤτοι Η.Π.Α., Ἀγγλία καὶ Γαλλία, διὰ λόγους περιστασιακοῦ συμφέροντος, εὐρέθησαν συνηνωμένοι ἐναντι τῆς Γερμανίας. Ἡ Γερμανία ἐχαρακτήρισε τὴν κατάστασιν, ὡς τὸ «γαλλικὸν πρόβλημα» καὶ ἐν τῇ προσώπῳ τοῦ καθηγητοῦ Schiller, ἀπέφυγε ἀλλαγὴν τῆς ἰσοτιμίας τοῦ μάρκου, ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν τῆς κερδοσκοπίας καὶ τῶν ἀπεριφράστων πολιτικῶν πιέσεων. Τὸ ζήτημα ἀπὸ ἀπλῶς πρόβλημα νομισματικοῦ συστήματος, μετετρέπη εἰς πολιτικόν. Καὶ διὰ πρώτην φοράν ἡ Γερμανία δὲν ἐνέδωσεν εἰς τοὺς ἀπροκαλύπτους ἐκβιασμούς. Ἡ στάσις τῆς Γερμανίας ἐχαρακτηρίσθη ὑπὸ ἐγκύρων σχολιαστῶν, ὡς πράξις πολιτικοῦ θάρρους μὲ διεθνεῖς ἐπιπτώ-

σεις ἐπὶ τῆς ἡγεσίας εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ὄχι ἀπλῶς τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς.

Ἡ Γερμανία, ἀντιτάσσουσα σταθερὰν ἄρνησιν εἰς τὰς πιέσεις ὑπερτιμήσεως τοῦ μάρκου, κατέδειξε δὲ ἀπέκτησεν αὐτοπεποιθήσιν καὶ συνείδησιν τῆς οἰκονομικῆς τῆς ἰσχύος. Ἀντιστρόφως, ἡ διεθνὴς ἐπιρροὴ τῆς Γαλλίας, περιορίζεται εἰς τὰ μέτρα τῆς οἰκονομικῆς ἀδυναμίας.

Ὁ χειρισμὸς τοῦ θέματος ἀπὸ τὸν καθηγητὴν Schiller, φαίνεται ὅτι ἦτο λίαν ἐπιτυχῆς. Αἱ δὲ γερμανικαὶ παραχωρήσεις ὑπολογίζονται ὅτι, ὡς ἐκ τοῦ εἴδους των, θὰ διευκολύνουν τεχνικῶς περισσότερον τὸν ἔλεγχον τῆς οἰκονομικῆς συγκυρίας τῆς γερμανικῆς οἰκονομίας.

Εἰς τὰ περιορισμένα περιθώρια χειρισμοῦ, τὰ ὁποῖα προσδιορίζει ἡ οἰκονομικὴ τῆς ἀδυναμία, ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις φαίνεται νὰ εἶναι ἱκανοποιημένη ἀπὸ τὴν ἔκδασιν τῆς συσκέψεως τῆς Βόννης, ἐκδιάζουσα δὲ (κατὰ συνῆθειαν) μὲ ὑποτίμησιν τῆς τάξεως τοῦ 520/0, κατώρθωσε ν' ἀποσπάσῃ βοήθειαν διπλασίαν τῆς προσφερθείσης εἰς τὴν Βασιλείαν χωρὶς ὄρους οὔτε κἀν ὑποχρέωσιν ὑποτιμήσεως, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ σχετικοῦ ἀνακοινωθέντος.

Ἡ Κοινὴ Ἀγορὰ ὑπέστη πλήγμα, διότι παρ' ὅλον ὅτι σχετικαὶ διατάξεις τῆς συμφωνίας τῆς Ρώμης προβλέπουσι διαδικασίαν διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων εἰς τὰ κράτη-μέλη, ἐν τούτοις, προετιμήθη ἀντιμετώπισις τῆς κρίσεως εἰς τὰ πλαίσια τῆς Ὁμάδος τῶν Δέκα.

Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον σημεῖον, ἦτοι τὸ μέλλον τοῦ διεθνοῦς νομισματικοῦ συστήματος εἶναι δύσκολον νὰ γίνουσι συγκεκριμέναι προβλέψεις, ἰδίᾳ πρὸ τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ νέου προέδρου τῶν Η.Π.Α. Ἀναθεώρησις τῆς συμφωνίας τοῦ Bretton - Woods, δὲν φαίνεται τόσο εὐκολὸς καὶ τόσο σύντομος, ὅπως συνήθως φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως. Αἱ ἀπόψεις διίστανται κατὰ τρόπον ἀγεφύρωτον. Αἱ ἀντιλήψεις τῆς Γαλλίας εἶναι ἄκρως ἀντίθετοι τῶν ἀπόψεων τῶν ἀγγλοσαξονικῶν χωρῶν. Ὑπερτίμησις τῆς ἀξίας τοῦ χρυσοῦ, δὲν ἀποτελεῖ λύσιν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς καλῆς λειτουργίας τοῦ διεθνοῦς νομισματικοῦ συστήματος. Οὔτε ἡ Γαλλία θὰ ἐπέδωκε τοιαύτας λύσεις ἀπὸ τὴν παροῦσαν θέσιν τῆς ἀδυναμίας, μετὰ τὴν ἀπώλειαν πλέον τοῦ 40% τῶν συναλλαγματικῶν τῆς ἀποθεμάτων. Ἐφαρμογὴ συστήματος κυμαινομένων ἰσοτιμιῶν, θὰ ἐδημιούργει μᾶλλον χάος. Ἴσως διεύρυνσις τῶν gold - points τῶν διαφόρων νομισμάτων ν' ἀπετέλει τὴν πλέον πρακτικὴν λύσιν ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας.

Τὸ κεντρικὸν σημεῖον, οἰκασθήποτε οὐσιώδους (πέραν τῶν πλαισίων τῆς συμφωνίας τοῦ Bretton - Woods) ἀναθεωρήσεως τοῦ διεθνοῦς νομισματικοῦ συστήματος, συνίσταται εἰς τὴν ἐπιλογὴν μεταξὺ δύο θεμελιωδῶν ἀρχῶν: (α) σύστημα αὐτόματον, μὲ αὐτομάτους κανόνας καὶ αὐτόματον μηχανισμόν προσαρμογῆς, στηριζόμενον εἰς κάποιον κανόνα (ποῖον ἄλλον ἀπὸ τὸν χρυσόν;), (β) σύστημα ἀνομισματοποιήσεως τοῦ χρυσοῦ, ἦτοι σύστημα διεθνοῦς μηχανισμοῦ πίστεως, στηριζόμενον εἰς τὴν διακριτικὴν ἐξουσίαν (καὶ ὄχι εἰς ἀκάμπτους κανόνας) κάποιας ὑπερεθνικῆς κεντρικῆς Τραπεζῆς.

Τὸ παλαιὸν φάσμα: Banking School ἔναντι Currency School, ἐπὶ διεθνοῦς ἐπιπέδου τὴν φορὰν αὐτὴν (!) ὅπως μᾶς ὑπενθυμίζει ὁ καθηγητὴς Sir John Hicks εἰς τὸ περίφημον βιβλίον του: Critical Essays in Monetary Theory (1967).